

REMAKE

*De wereld
op zijn kop!*

Door Hanna Betsema & Willemijn Beth

TITEL:

REMAKE – De wereld op zijn kop

DOELGROEP:

Bovenbouw HAVO/VWO

INLEIDING:

Dit lespakket bevat al het materiaal voor een lessenserie, gericht op bovenbouw HAVO/VWO, van negen uren. Naast het lesmateriaal voor de leerlingen bevat dit pakket een theoretische onderbouwing van de relevantie van de opdracht, onder andere geschreven aan de hand van E. Heijnen's model voor 'Authentieke kunsteducatie'. Het filmpje, dat voor de lessenserie begint bekeken dient te worden, is te vinden op Youtube (zie link hieronder).

De opdracht gaat over macht: de leerlingen zullen gaan spelen met machtsverhoudingen in hun eigen leefomgeving. Dat spel gaan ze in verschillende stappen (onderzoek, theoretische onderbouwing, creatieve uitvoering, presentatie) verbeelden aan de hand van een geënceneerde foto. Met de foto zetten de leerlingen niet alleen een machtsverhouding op zijn kop, ze zullen er ook een boodschap mee overbrengen, bijvoorbeeld een vorm van (maatschappij)kritiek.

Deze opdracht (bij het lesmateriaal vind je een complete formulering van de opdracht) laat, naast dat ze creativiteit, verbeeldingskracht en camerabediening traint, leerlingen bewust nadenken over macht en over hun eigen invloed daarop. *Wanneer voel ik mij machtig? Wanneer voel ik mij de underdog, en waarom?* Ook is een zekere maatschappijbetrokkenheid een vereiste bij deze opdracht. De leerlingen zullen zich met deze lessen dus gaan verdiepen in de wereld om zich heen.

LINK NAAR HET FILMPJE:

<https://www.youtube.com/watch?v=N2Z6eUpr2pA&feature=youtu.be>

TIJDSPLANNING:

- Deelopdracht 1: ca. 2,5 uur → dit is de onderzoeksfase
- Deelopdracht 2: ca. 1 uur → hier vindt de theoretische onderbouwing plaats
- Deelopdracht 3: ca. 6 uur → dit is de praktische fase
- Deelopdracht 4: ca. 1,5 uur → dit houdt reflectie/evaluatie in

LEERDOELEN:

- De leerling kan machtsverhoudingen in zijn/haar leefomgeving benoemen
- De leerling kan een gegronde (onderbouwde) keuze maken tussen verschillende situaties om mee verder te gaan in de opdracht
- De leerling leert ideeën te ontwikkelen en selecteren vanuit een brainstorm over het omgooien van machtssituaties
- De leerling kan de gekozen machtssituatie kritisch analyseren
- De leerling kan vanuit kritische analysering zijn/haar machtssituatie op de kop zetten en die keuze onderbouwen.
- De leerling kan op een fijne manier samenwerken in een duo
- De leerling beheerst de basis van het omgaan met een camera
- De leerling kan zijn/haar ideeën vormgeven in een geënceneerde foto
- De leerling kan met zijn geënceneerde foto een boodschap overbrengen op de toeschouwer
- De leerling kan creatieve oplossingen verzinnen
- De leerling kan de set die hij/zij nodig heeft voor de foto samenstellen en het verzamelen van de benodigdheden organiseren
- De leerling kan aan de hand van zijn/haar werk betrokkenheid m.b.t. de maatschappij tonen
- De leerling kan vertellen over zijn/haar werk en reflecteren op zijn/haar keuzes in het proces

DE LEERLINGEN ONTVANGEN HET VOLGENDE LESMATERIAAL:

TER INTRODUCTIE:

Afgelopen week hebben jullie een filmpje toegestuurd gekregen en gekeken. In dat filmpje werd de opdracht die jullie gaan uitvoeren uitgelegd en de eerste opdracht gegeven, ter voorbereiding van les 1, dat houdt in: machtssituaties in je eigen leefwereld zoeken (waar voel ik mij machtig? Waar voel ik mij de underdog?).

Aan het begin van les 1 worden er duo's gemaakt: je voert deze opdracht met zijn tweeën uit.

In dit pakket vind je een beschrijving van de opdracht en van de verschillende deelopdrachten. Voor elke deelopdracht is er een losse pagina. Opdracht 1 heb je al voorbereid, door thuis na te denken over machtssituaties in jouw leefomgeving.

DE OPDRACHT:

ZOEK NAAR EEN MACHTS -
VERHOUDING IN JOUW OMGEVING EN
ZET EEN FOTO IN SCÈNE
WAARIN DIE VERHOUDING OP
ZIJN KOP WORDT GEZET. DE
FOTO DRAAGT EEN ONDERBOUWDE
BOODSCHAP UIT, GELINKT
AAN DIE MACHTSVERHOUDING.

DEELOPDRACHT 1: 'REMAKE - MIJN WERELD VOL MACHT' (duur: ca. 2,5 uur)

We beginnen met het maken van duo's.

Stap 1

Er doen zich waarschijnlijk vaak situaties voor waarin iemand de macht over jou heeft. Bijvoorbeeld wanneer je ouders je verbieden om doordeweeks laat thuis te komen. Het kan ook zijn dat jij juist de leiding over iemand anders hebt: wanneer je op je werk een nieuwe collega krijgt en er gevraagd wordt of jij hem of haar wilt inwerken bijvoorbeeld.

Dit zijn enkele voorbeelden, maar er zijn nog veel meer situaties te bedenken waarin een machtsverhouding een rol speelt. Denk hierover na en schrijf (voor jezelf, dus nog even niet samen) zoveel mogelijk voorbeelden op die jij kunt bedenken.

Stap 2

Lees ter verdere inspiratie de twee artikelen over homofobie in Rusland, bijgevoegd bij deze hand-out.

Bespreek de inhoud van het artikel met je groepsgenoot. Heeft het je nog op ideeën gebracht? Wat vond je interessant? Hoe en waarin komt macht in het artikel naar voren?

Je mag altijd nog nieuwe machtsverhoudingen toevoegen aan je lijst!

Stap 3

Kies allebei drie machtssituaties van je lijst, die je het meest aanspreken/interessant vindt.

Stap 4

Ga samen brainstormen over de zes situaties die nu zijn geselecteerd. Wat zou je hiermee kunnen doen, hoe kun je deze situaties op een toffe manier omgooien? Wat voor kritiek zou je kunnen/willen geven op een bepaalde situatie?

Kortom: wat gebeurt er als je gaat spelen met de macht in deze situaties?

Maak bij elke van de zes een (kleine) schets van hoe je de macht om zou gooien.

Stap 5

Kies met zijn tweeën één machtssituatie uit waar je verder mee wilt gaan. In de volgende opdrachten ga je met dit onderwerp aan de slag!

Dinsdag 26 januari 2016 · Het laatste nieuws het eerst op NU.nl

Voorpagina

Net binnen

Algemeen

Binnenland

Buitenland

Politiek

Economie

Geld

Ondernemen

Beurs

V&D

Sport

Voetbal

Australian Open

Meer Sport

MijnTeam

Tech

Internet

Gadgets

Games

Mobiel

Entertainment

Achterklap

Films en series

Muziek

Boek en cultuur

[NU.nl](#) > [Algemeen](#) > [Buitenland](#)

Poetin tekent antihomowet

Gepubliceerd: 30 juni 2013 16:54

Laatste update: 30 juni 2013 16:53

De Russische president Vladimir Poetin heeft zondag de omstreden wet getekend die het maken van 'propaganda' voor homoseksualiteit strafbaar stelt.

Op grond van de wet kan iedereen die 'niet-traditionele seksuele relaties' propageert tegenover minderjarigen, in woord, via de media dan wel internet een boete krijgen tot 5150 euro. De wet is bedoeld om kinderen te beschermen.

Bij protesten tegen de wet werden dit weekeinde in Rusland 58 mensen opgepakt. Zij zullen op basis van de nieuwe wet beoordeeld worden, zo liet een zegsman van de politie aan het persbureau ITAR-Tass weten.

Door: Novum

Rusland pakt zeventien demonstranten tegen homofobie op

✎ Carlijn Vis 17 mei 2015

In de Russische hoofdstad Moskou zijn zeker zeventien mensen opgepakt die wilden protesteren tegen homofobie. Dat meldt persbureau Reuters. De demonstranten wilden gekleurde ballonnen oplaten vanwege de Internationale Dag tegen Homofobie, Transfobie en Bifobie.

Ongeveer vijftig mensen kwamen bijeen op een plein in Moskou. Voordat ze actie konden voeren werden ze door de politie in een bus geduwd.

Volgens een van de organisatoren van de mislukte flashmob, Andrei Obolensky, is tot nu toe een van de demonstranten vrijgelaten, de rest zit nog vast op het politiebureau.

Poetin is conservatief

In Rusland hebben homoseksuelen, lesbiennes, biseksuelen en transseksuelen geregeld te maken met discriminatie. President Vladimir Poetin vaart sinds de ingang van zijn derde termijn in 2012 een conservatievere koers. Zo voerde hij in 2013 een wet in die homopropaganda verbodt. Activisten reageerden boos op de invoering van de wet en ook in het Westen werd verbaasd gereageerd.

De Russisch Orthodoxe Kerk is ook tegen homo's en mede dankzij hun invloed staan veel Russen achter de invoering van die wet.

DEELOPDRACHT 2: 'REMAKE - KIJKT KRITISCH NAAR MACHT' (duur: ca. 1 uur)

Jullie hebben één machtssituatie gekozen. Die keuze maak je natuurlijk niet zomaar, jullie kunnen onderbouwen waarom jullie die keuze hebben gemaakt!

In deze opdracht gaan jullie een korte tekst (ongeveer ½ A4) schrijven, waarin jullie beschrijven wat voor boodschap jullie willen overbrengen met het omgooien van de gekozen machtssituatie. Dit kan bijvoorbeeld een bepaalde kritiek zijn, op iets in de maatschappij (kijk bijvoorbeeld nog eens naar de artikelen die je bij stap 2 van opdracht 1 gelezen hebt: hier kun je een voorbeeld vinden van maatschappijkritiek). Kritiek klinkt als iets heel negatiefs, het hoeft niet per se negatief te zijn. Je kunt het ook op een humoristische manier brengen als je dat wilt, maar uiteindelijk moeten jullie wel een serieuze boodschap achter jullie idee hebben, het is niet de bedoeling dat het alleen maar een lolletje wordt!

Naast dit stukje tekst gaan jullie schetsen maken. Probeer uit hoe, met wat voor een foto en dus wat voor een set, je die boodschap het beste over kunt brengen. *Hoe ziet het eruit? Hoe kan ik ervoor zorgen dat anderen mijn boodschap begrijpen? Wat heb ik allemaal nodig voor mijn set?*

Je kunt het schrijven van de tekst als volgt aanpakken:

Stap 1

Bedenk waarom jullie precies gekozen hebben voor deze machtssituatie. Wat vind je er interessant aan? Waarom staat het je tegen, of misschien juist niet? Waarom wil je van precies deze machtssituatie een remake maken?
Kortom: onderbouw jullie keuze.

Stap 2

Bedenk wat voor effect het zal hebben als jullie met de macht in de gekozen situatie gaan spelen. Wat gebeurt er als je alles overhoop gooit? Wat voor boodschap zou dat overbrengen? Zou het kritiek leveren op de bestaande situatie? Zou het vooral humoristisch werken? Zouden mensen er iets van kunnen leren?

Stap 3

Verwerk al deze informatie in je tekst. In de tekst moet jullie visie duidelijk naar voren komen. Schrijf dus niet alleen: "we willen het zo doen", maar schrijf: "we willen het zo doen, omdat...enz.". Het 'waarom' is hier belangrijk!

DEELOPDRACHT 3: 'REMAKE - IN UITVOERING' (duur: ca. 6 uur)

Jullie gaan een geënceneerde foto maken!

Wat is een geënceneerde foto?

Een geënceneerde foto is een foto die je zelf vormgeeft. Je bouwt dus eigenlijk een set, of decor, waar alles er precies zo uitziet als hoe jij het wilt hebben. Misschien wil jij bepaalde voorwerpen op je foto hebben, of mensen die een bepaalde rol spelen, een bepaalde achtergrond of kostuums, noem maar op! Alles wat je verzint staat in dienst van het op zijn kop zetten van die ene machtsverhouding die jullie uitgekozen hebben.

We beginnen met een klassikale miniles over hoe je met een camera omgaat.

Stap 1 (ca. 1 uur)

Maak een definitieve schets van hoe jullie de foto voor jullie zien. Hoe willen jullie het hebben? Op deze manier maak je het visueel voor jezelf. Bij de schets maak je een lijst van benodigdheden. Wat hebben jullie nodig om jullie idee werkelijkheid te laten worden? Bedenk welke dingen eventueel op school voorhanden zijn en wat je zelf van thuis zou moeten meenemen. Willen jullie figuranten in de foto laten spelen? Vraag elkaar om hulp!

Stap 2 (ca. 2 uur)

Bouw jullie set, maak alles klaar om foto's te kunnen maken. Maak eerst een aantal testfoto's, om te kijken of het licht goed is: misschien heb je nog lampen nodig, of moet de camera anders ingesteld worden.

Stap 3 (ca. 1,5 uur)

De fotoshoot.

Het is belangrijk om veel foto's te maken, ook verschillende. Probeer alles uit en wees niet te snel tevreden! Je bouwt deze set maar één keer, dus het kan niet nog eens opnieuw als achteraf blijkt dat je het liever anders had gehad. Voer daarom verschillende opties uit, zodat je uiteindelijk de beste kan kiezen!

Stap 4 (ca. 1,5 uur)

Zet alles op de computer en selecteer eerst een aantal die jullie geschikt vinden. Uit die kleine selectie kiezen jullie er één, die jullie het allerbeste gelukt vinden. Indien nodig kan de foto nog bewerkt worden. Let daarbij op of het ook jullie boodschap goed overbrengt, dat is belangrijk!

Bedenk ook alvast hoe je het wilt presenteren, dat gebeurt bij de laatste opdracht! *Print je het groot uit, lijst je het in, hang je het op een speciale manier op?* Maak overal bewuste keuzes!

DEELOPDRACHT 4: 'REMAKE - PRESENTATIE' (duur: ca. 1,5 uur)

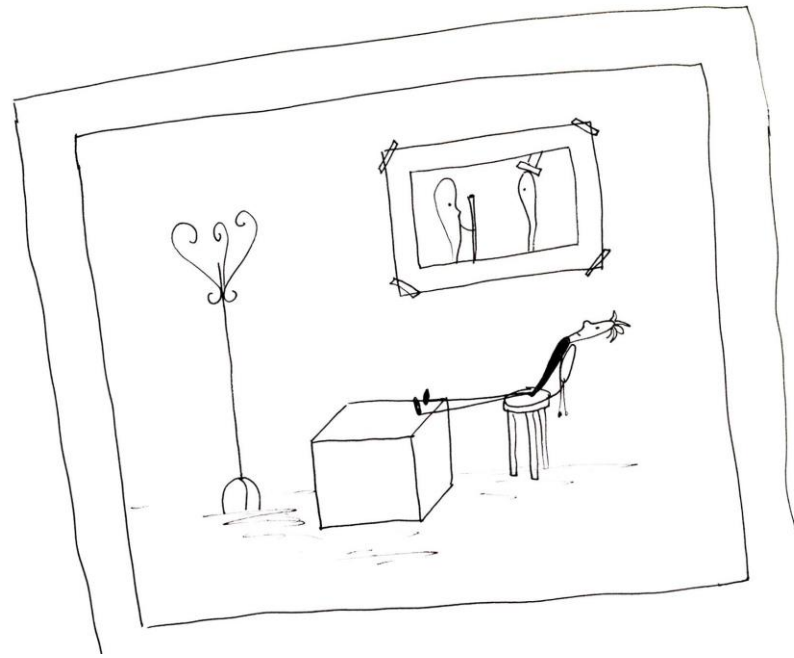
Het laatste onderdeel van de opdracht is de presentatie.

Jullie krijgen in de les een kwartier de tijd om je presentatie voor te bereiden (wie vertelt wat, hoe zullen we het ophangen/neeleggen? etc.). Als jullie meer voorbereidingstijd nodig hebben, moeten jullie daar rekening mee houden en van tevoren al wat doen.

Jullie laten je foto, mooi uitgeprint zien in een klassikale expositie en vertellen kort over jullie werk. Deze presentatie zal maximaal vijf minuten in beslag nemen.

Wat in ieder geval in jullie presentatie naar voren moet komen:

- Vertel hoe jullie op deze machtssituatie zijn gekomen en waarom jullie deze uitgekozen hebben.
- Vertel hoe jullie proces verlopen is. Waar liepen jullie tegenaan, wat ging goed?
- Verklaar de keuzes die jullie gemaakt hebben bij het maken van de foto. Waarom hebben jullie het zo gedaan?
- Vertel welke boodschap jullie willen overbrengen met jullie werk en waarom jullie die boodschap willen overbrengen.
- Leg uit hoe die boodschap naar voren komt in jullie foto.

WAAROM IS DEZE OPDRACHT RELEVANT?

Macht is altijd actueel. Overal in de wereld zijn machtsverhoudingen te vinden: in het familieleven, op het werk, in de politiek etc. Een voorbeeld van een politieke machtsverhouding kun je goed zien in een artikel over homofobie in Rusland (Vis, 2015). Dit artikel laten we de leerlingen lezen, ter ondersteuning van de opdracht. In het artikel kun je lezen dat de macht van Poetin maakt dat hij anti-homohaatdemonstranten kan oppakken. Maar, als dat bericht vervolgens via de media de wereld over gaat, kun je de macht van de media ervaren: zo'n mediabericht maakt dat er weer opstand kan komen vanuit andere landen dan Rusland, die misschien wel weer de macht hebben om druk uit te oefenen op Poetin en zo iets te veranderen in de situatie. Door dit voorbeeld willen we aan de leerlingen laten zien dat macht zeer actueel is, ze maatschappelijk betrokken maken en laten inzien dat machtsverhoudingen veranderlijk kunnen zijn.

Ieder mens kan zich relateren aan het onderwerp 'macht', dat maakt het ook zo interessant. Hoe ga je om met die macht? Kun je ermee omgaan als iemand macht over jou heeft? Heb jij graag macht over anderen? Wat gebeurt er als die machtsverhouding verandert, wat betekent dat voor mij, hoe zou de wereld er dan uit kunnen zien?

De opdracht 'Remake – de wereld op zijn kop' gaat over het spelen met macht en de bewustwording ervan. Ze laat leerlingen nadenken over hoe machtsverhoudingen in elkaar zitten en waar ze zich allemaal kunnen bevinden. Het vervolgens omgooien van die verhoudingen geeft vrijheid en beleving voor leerlingen, nu hebben ze de kans om die verhoudingen naar hun eigen hand te zetten! Hierbij inspireren we de leerlingen met voorbeelden van actuele kunstenaars (zie afb. 1 en lees voor een verdere uitleg het stukje over authentieke kunsteducatie). Zo krijgt de creatieve uitwerking van hun concept voor hen meer betekenis, omdat ze direct zien dat dit een onderwerp is waar kunstenaars serieus mee bezig zijn.

Afb. 1 - AES+F, *Inverso Mundus*, 2015

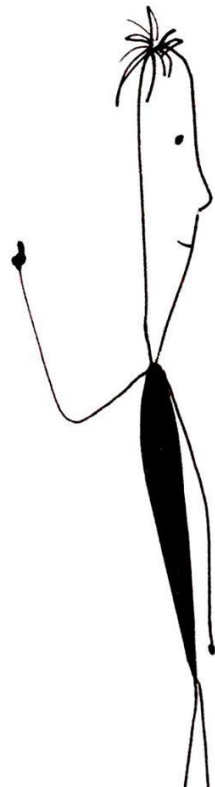
De opdracht heeft, naast dat ze beeldende techniek verbetert (omgaan met camera) en creativiteit stimuleert (het vormgeven van de foto, het bedenken op wat voor visuele manier hun boodschap het beste overkomt), een filosofische kant: *wat is macht precies?* Die filosofische kant maakt het naast praktisch, ook theoretisch interessant. Dit is niet alleen een beeldende les, maar ook een les die over het leven gaat en over het leven leren

is ontzettend belangrijk. Scholieren worden voor op school voorbereid op het leven, zodat ze met voldoende kennis en inzichten hun eigen weg kunnen gaan.

Bij deelopdracht 1 gaan de leerlingen een kort artikel lezen over de antihomowet van Poetin. Dit artikel zal het nadenken over macht en het bewust maken aanwakkeren. De gedachten die zich ontwikkelen, kunnen ze vervolgens weer gebruiken bij hun eigen opdracht.

Deze opdracht laat de leerlingen bewust nadenken over macht en over hun eigen invloed daarop. *Wanneer voel ik mij machtig? Wanneer voel ik mij de underdog, en waarom eigenlijk?*

Ook is een zekere maatschappijbetrokkenheid een vereiste bij deze opdracht. De leerlingen zullen zich met deze lessen dus gaan verdiepen in de wereld om zich heen. Die wereld om hen heen is hun leefwereld. Door die te betrekken in de beeldende les, gaat het voor hen ook leven. De link tussen 'eigen wereld' en 'schoolwereld' is aanwezig en dat werkt motiverend. Ze kunnen het persoonlijk maken, zich er echt mee identificeren en dat maakt het voor hen relevant. Hoe gemotiveerder de leerling, hoe groter de leeropbrengst!

AANSLUITING VAN DIT LESPROJECT BIJ DE UITGANGSPUNTEN VAN AUTHENTIEKE KUNSTEDUCATIE

Volgens de uitgangspunten van authentieke kunsteducatie zou een goede opdracht moeten aansluiten bij de leefwereld van de leerling, een verbinding moeten hebben met de professionele kunstwereld én er moet een brug zijn naar de (hedendaagse) maatschappij.

Voldoet de opdracht aan deze eisen?

De opdracht sluit aan bij de leefwereld van de leerling, aangezien de leerling letterlijk in zijn eigen leefwereld op onderzoek uitgaat, met het zoeken naar machtsverhoudingen. De leerlingen kiezen de machtsverhoudingen die op hen van toepassing zijn, of ze interesseren. Ze kunnen hun eigen interesses en belevenissen kwijt in de opdracht en dat brengt motivatie met zich mee.

In het filmpje worden bronnen getoond uit de populaire cultuur, wat ook weer aansluit bij de leefwereld van de leerlingen. Zo is er een voorbeeld van de gevangenis als plek van machtsverhoudingen, waarbij we de Zware Jongens uit de Donald Duck laten zien. Ook geven we een voorbeeld uit de voetbalwereld, met de spotprent in de krant, die over de baas van FIFA gaat. Dit zal bij (een deel van) de leerlingen voor herkenning zorgen.

In het filmpje en in de lessen wordt een link gelegd met de professionele kunstwereld door voorbeelden te geven van de kunstenaarsgroep AES+F, die ook met machtsverhoudingen bezig zijn in hun werk. Zo gooien ze bijvoorbeeld de machtsrelaties tussen mens en dier en tussen jong en oud overhoop. Zij spelen met die macht en dat gaan de leerlingen ook doen!

Ook is er een link met de maatschappij: de leerlingen lezen bij deelopdracht 1 twee artikelen, over de antihomowet en protesten daartegen in Rusland. Macht is altijd en overal actueel, zo ook in Rusland op dit moment en deze artikelen illustreren dat. Poetin heeft de macht om een antihomowet in te voeren, maar niet alleen: een groot deel van het volk volgt hem daarin en dat geeft hem nog meer macht. De mensen die protesteren tegen de wet van Poetin nemen het heft in eigen handen en hebben met zijn allen de macht om zo'n protest aan te gaan. Vervolgens worden ze opgepakt, wat weer de macht van Poetin laat zien, maar de protestanten krijgen ongelofelijk veel bijval uit andere delen van de wereld. Daar zit de macht van de media weer achter, die zorgt dat het nieuws over de wereld wordt verspreid! Zo schuilt overal die macht in en de leerlingen worden zich daar gedurende deze opdracht bewust van.

Een ander theoretisch en eigenlijk technisch aspect van de opdracht is de cameratechniek. De leerlingen leren de basis over fotograferen, dus er zit ook een beeldtechnische kant aan de opdracht.

COMPLEX EN COMPLEET

Met deze samenstelling is 'REMAKE – De wereld op zijn kop' een complexe opdracht. Daarnaast is de opdracht compleet: de leerlingen krijgen alle stappen aangereikt, ze weten dus waar ze mee bezig zijn.

Doordat de leerlingen in duo's werken, vindt er een uitwisseling van kennis en ideeën plaats. Ook is er de ruimte om elkaar bij het creëren van de foto's te helpen. Zo beweegt de klas als een samenwerkende leercommunity naar het eindresultaat toe. Ook de eindpresentaties zijn daar een belangrijk aspect van: door naar elkaars werk te kijken en naar elkaars ideeën te luisteren, leer je weer van elkaar.

BRONNENLIJST

Vis, C. (2015, 17 mei). Rusland pakt zeventien demonstranten tegen homofobie op. *NRC*. Verkregen op 4 december, 2015, via <http://www.nrc.nl/nieuws/2015/05/17/in-rusland-zijn-zeventien-protestanten-tegen-homofobie-opgepakt>

Novum (2013, 30 juni). Poetin tekent antihomowet. *Nu.nl*. verkregen op 26 januari, 2015, via <http://www.nu.nl/buitenland/3514185/poetin-tekent-antihomowet.html>